

50. PAZINSKI MEMORIJAL

Rast broja stanovnika Pazina od 1575. godine stalno se smjenjuje opadanjem, a od 1991. traje depopulacija

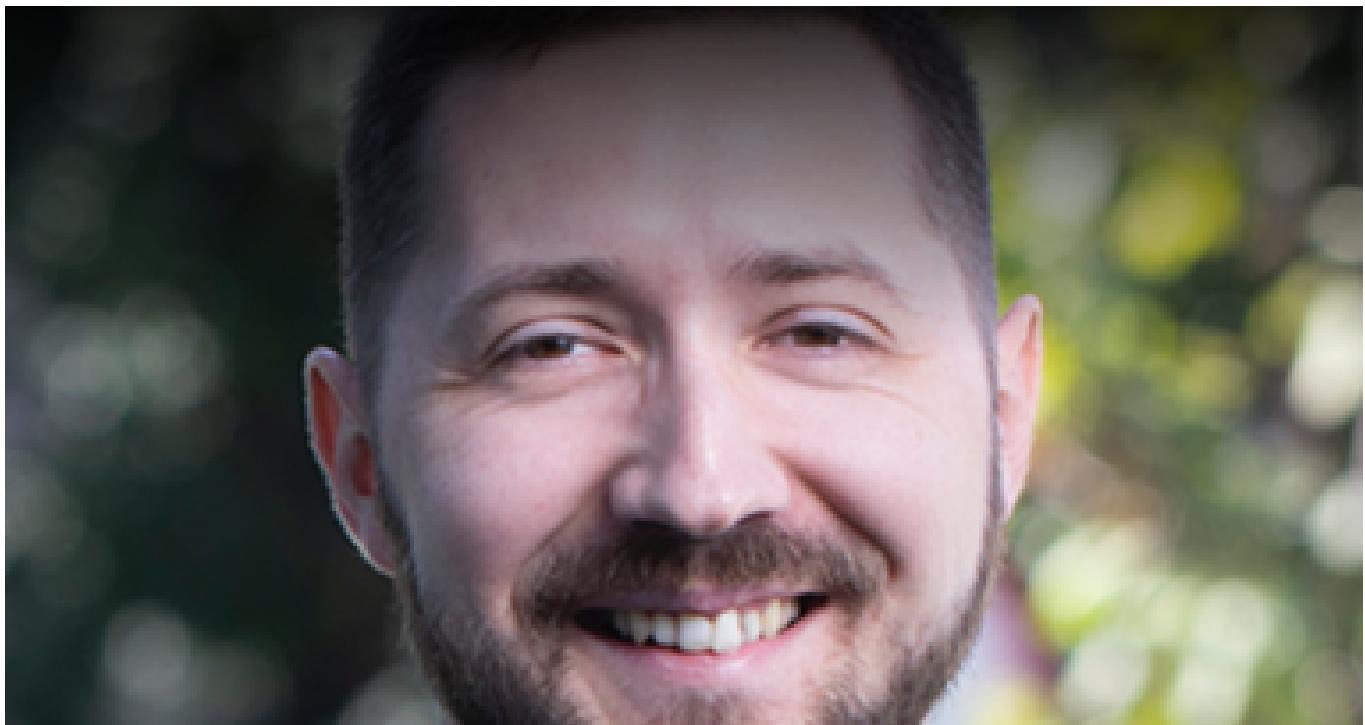
24.09.2023 16:50 | Autor: Andeo Dagostin

(Snimio Andeo Dagostin)

Jubilarni 50. Pazinski memorijal, znanstveno-povjesni skup koji otkriva spoznaje o istarskoj povijesti, koji je održan prekučer u pazinskom Spomen domu, započeo je s minutom šutnje za nedavno preminulog prof. Miroslava Bertošu koji je pokopan u Pazinu.

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

OD 28. RUJNA VELIKA PROMJENA U H&M-U: Hrvati van sebe kad su čuli što im dolazi za par dana!

Sponsored by Midas

Sjećanje na prof. Miroslava Bertošu

- Povjesničar, sveučilišni profesor, znanstvenik, književnik, istraživač, urednik, spiritus movens Istarske enciklopedije, kolumnist, konzul, izvrstan predstavljач knjiga, projekata i publikacija profesor emeritus Miroslav Bertoš preminuo je 24. kolovoza, kazao je uvodno glavni tajnik Čakavskog sabora Josip Šiklić podsjetivši da su korijeni obitelji prof. Bertoše iz sela Bertoš nadomak Pazina. Njegov je otac Ivan rođen je u tom selu, a bio je posljednji maturant stare Pazinske gimnazije prije talijanske okupacije.

Tema jučerašnjeg skupa je bila »Grad Pazin u prošlosti i sadašnjosti«, a povod je 1040. obljetnica prvog spomena Pazina u pisanim vrelima i 80. obljetnice Pazinskih odluka o sjedinjenju Istre s domovinom Hrvatskom. Skup je otvorio doajen ovog memorijala, Gali Labinjan koji je i predsjednik pazinske Katedre Čakavskog sabora za povijest Istre koja je organizator skupa u suradnji s Državnim arhivom u Pazinu. Skup su pozdravili i ravnateljica Državnog arhiva u Pazinu Mirela Mrak Kliman, predsjednik Čakavskog sabora Robert Matijašić, pazinska gradonačelnica Suzana Jašić i županijski pročelnik za kulturu i zavičajnost Vladimir Torbica.

Povjesničarka Marija Ivetić predstavila je temu »Pedeset Pazinskih memorijala i predstavljanje zbornika Pazinski memorijal 34-35« uslijedila je Klara Buršić-Matijašić s temom »Pazin i Pazinština prije povijesti« gdje je ustvrdila da su »najraniji tragovi čovjekovog prisustva zabilježeni u prvom redu terenskim pregledima, a manje istraživačkim kampanjama« na tom području. Robert Matijašić izložio je temu »Pazin i Pazinština u antici. Prolegomena reviziji arheoloških i povjesnih podataka«.

- Pazinština je u rimsко doba bila najslabije romanizirani dio Istre, zbog svog zemljopisnog položaja prometno i kulturološki izolirar od primjerice sjeverne Istre (Bužeština, Ćićarija). Na današnjem upravnom području Grada Pazina nema mnogo arheoloških svjedočanstava o naseljenosti u antici. U odnosu prema agerima kolonija u Puli, Poreču i Trstu, status područja nije jasno određen. Prepostavlja se da je bilo dodijeljeno tršćanskoj koloniji, ali zbog nedovoljno prometnih veza nije imalo veliku ulogu u regionalnor gospodarstvu. Zato je bilo slabo naseljeno, pa ni arheološki tragovi nisu mnogobrojni, stoji u sažetku njegovog rada.

Ugledni povjesničar Davor Mandić izložio je temu »Istra u rujnu i listopadu 1943. O objavljenim i zaboravljenim istinama, o selektivnom pamćenju«.

- Dvadeset i pet dana ustaničke, partizanske vlasti u Istri u rujnu i listopadu 1943. interpretacija tih događaja i događanja i danas, u znanstvenoj posebice publicističkoj literaturi puna je prijepora. Pojednostavljeno, za jedne - to je vrijeme kaosa, anarhije, pljačke, bezvlašća i zločina; za druge - vrijeme ponosa i slave, vrijeme u kojem je stvorena vlastita oružana sila, uspostavljena partizanska vlasti i donesene povijesne odluke o sjedinjenju Istre s maticom domovinom. Svaka strana ima svoju istinu i svoje žrtve, ali i svako vrijeme ima svoju istinu i svoju interpretaciju događaja. Činjenice, treba uvažavati i donositi pravične sudove, poručuje Mandić.

Sličnu temu, tzv. Rommelovu ofenzivu 1943. donio je Vedran Dukovski. Operacija »Istra« (Operation Istrien) i Operacija »Prolom oblaka« (Operation Wolkenbruch) trajale su od 25. rujna 1943. do 20. listopada 1943., odnosno od 21. listopada do 12. studenoga 1943. s ciljem uspostave kontrole nad širim područjem Trsta, Pule i Rijeke te slamanja Narodnooslobodilačkog pokreta.

Predavanja s Memorijala i na CD-u

Uslijedio je Josip Šiklić s temom »Neka obilježja stanovništva Grada Pazina od XVI. st. do 2021. godine«.

- Broj i opseg popisnih jedinica nisu bili stalni, rast se smjenjivao s opadanjem. To se najbolje može ilustrirati na primjeru samoga Pazina u kojem je 1575. zabilježeno 2.854 stanovnika, 1818. ukupno 1.672 u 357 kuća te 1853. godine 3.231 čitelj. U kretanja stanovništva Grada Pazina, u razdoblju od 1857. do 2021., mogu se izdvojiti četiri razdoblja. Porast broja stanovnika do 1921. kada gradu živi rekordan broj stanovnika (11.211), zatim smanjenje koje traje do 1971., potom rast od 1971. do 1991., te četvrta faza; fdepopulacije, iznosi Šiklić.

Alida Perkov je izložila temu »Pazinsko gospodarstvo kroz vrijeme«, a Stipan Trogrlić govorio je na temu »Visoka teološka škola u Pazinu (1955.–1965.) – prva visokoškolska ustanova u Pazinu«. Željko Bistrović dao je temu »Novi pogledi na kasnogotičkog istarskog slikara Ivana iz Kastva«, a Emina Svilari »Franjevački samostan u Pazinu kroz stoljeća«.

Vlasta Zajec svoje je predavanje naslovila »Štukomramorni oltari u župnoj crkvi sv. Nikole u Pazinu«, a u završnici su izlagali Josip Orbanić »Željeznička postaja Pazin - graditeljska, tehnička i kulturna baština«, Teodora Fonović Cvijanović »O jeziku pazinskih izdara novina Pučki prijatelj«, Noel Šuran »Iz druge perspektive: O tradicijskoj glazbi Lindarštine od pedesetih godina 20. stoljeća na ovamo«, te Slaven Bertoša s »Crtice iz prošlosti sela Bertoš«.

Važno je naglasiti da je u CD izdanju objavljen novi »Pazinski memorijal, knjiga 34-35« koji u pisanom izdanju donosi ne tako davnog izložena predavanja s Pazinskog